

De rots is voor ons het beeld van de vastheid, van het krachtige staan tegenover elken aanval, en het is vreemd, dat wij, gelijk ook de Duitschers en de oude Grieken, het woord vrouwelijk genomen hebben, in plaats van mannelijk, zooals de Franschen. We zouden de rots hij en hem willen noemen, zooals dichters trouwens ook met alle vrijmoedigheid doen.

„Tevergeefs op zijn toppen Zijgen morgendauwdroppen; Tevergeefs ziet de maan Lieflijk starend hem aan,” zegt Da Costa in zijn gedicht „De Barre Rots.” En de dichter heeft gelijk. Mannelijk en vrouwelijk bestaat niet in de levenlooze natuur, en het is dus alleen de fantasie der oude volken, die in het eene voorwerp iets mannelijks, in het andere iets vrouwelijks heeft gezien. Natuurlijk heeft een dichter van onzen tijd het volste recht, zijn eigen fantasie te laten spreken, en, waar hij in de rots het beeld ziet van kracht en standvastigheid, het woord mannelijk te gebruiken.

Intusschen is het geen beeld, dat op Nederlandschen bodem is ontstaan. Wij hebben geen rotsen aan de oppervlakte dan alleen in het Zuiden van Limburg, en toen onze taal haar woorden vormde, kende ons volk dat deel van ons land niet. Wij hebben het beeld aan den Bijbel ontleend.

De Bijbel noemt een huis zwak, wanneer het op zand gebouwd is; wij zouden zulk een huis juist sterk noemen. Hier is het laagveen de grond, die geen zware huizen dragen kan, en palen eischt, die tot den zandbodem doordringen. Waar in onze Hollandsche steden het zand aan de oppervlakte reikt, zijn die palen overbodig. Wij kennen dus als bouwgrond de tegenstelling veen en zand; de Bijbel de tegenstelling zand en rots; zand, dat door de rivieren in den regentijd wordt weggespoeld, en rots, die aan den vloed weerstand biedt. En die tegenstelling hebben wij in ons spraakgebruik overgenomen, en de rots, hoewel wij ze niet bij aanschouwing kennen, is voor ons het zinnebeeld geworden van kracht, van vastheid, van duurzaamheid, van onveranderlijkheid.

En toch is de rots niet zoo duurzaam als ze schijnt. De Schrift wijst daar ook wel op. Wanneer ze Gods trouw aan Israel beschrijft, dan zegt ze: „Bergen mogen wanken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wanken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen.” Bergen bezwijken, rotsen vergaan. Rotsen worden tot puin, tot gruis, tot poeder, tengevolge van den invloed van lucht en water, van hitte en vorst.

Onze plaat, naar een teekening van Ernst Platz, getuigt daarvan wel. We zijn hier in het Elbezandsteengebergte tusschen Saksen en Bohemen, waar de Elbe zich een diep bed heeft uitgeschuurd tot op het onderliggende granietgesteente. 't Is zandsteen, Quadersandstein, zooals de Duitschers zeggen, blokkenzandsteen, zooals wij zouden kunnen vertalen. De zandsteen vormt hier namelijk blokken, die meestal rechthoekig zijn.

Dat is te verklaren. Het gesteente ligt in vrijwel horizontale lagen, maar het heeft een neiging tot loodrechte spletenvorming. En al blijft nu het groote lichaam der rots onaangetast, aan den buitenwand krijgt men allicht pilaren van schijnbaar opeengestapelde blokken. En in de wanden van die blokken vertoonen zich al weer de randen van de lagen, die wijzen op een toenemende versplintering.

De zandsteen bestaat uit fijnere en grovere korreltjes kwartszand, die aaneengekleefd zijn tot één rots door middel van kalk of een ander bindmiddel. Die kalk wordt door het weer meer aangetast dan het zand; de kalk verweert en verpoeiert, en aan den buitenwand valt het gesteente uiteen. De spleten worden daarbij dieper. In die spleten blijft het regenwater staan en bevordert alweer juist op die plaats de verweering.

Zoo kan het gebeuren, dat een blok het evenwicht verliest en naar beneden tuimelt tot in het dal, of hangen blijft in een spleet, waar de verweering verder gaat. En in plaats dat onze plaat een voorstelling zou geven van iets onveranderlijks en duurzaam, geeft ze ons juist een blik op een tooneel van voortdurende ontbinding en verwording. Alleen is het tempo langzaam; het is een geschiedenis van eeuwen, waarbij soms in jaren geen zichtbare verandering te bemerken is.

Of de mensch moest een handje meehelpen. Want hij heeft soms belang bij het vernielen van rotsen. Ze staan hem weleens in den weg. Wanneer wij van land tot land onze ijzeren wegen willen leggen, zoeken we den eenvoudigsten weg en daarvoor moeten de rotsen wel eens „wijken, of, doorboord, een open heirbaan laten.” We ruimen rotsen op en we boren tunnels door het hardste gesteente.

Maar we begeeren ook de rotsen, om hun gesteente te gebruiken. We bouwen huizen van gehouwen steen; we leggen straten van rotsblokjes; we hebben een slijpsteen noodig voor onze gereedschappen en we begeeren een gedenksteen op ons graf. Dikwijls gebruiken we daarvoor zandsteen, die gemakkelijk te bewerken is.

Daarom trekken de werklieden naar de zandsteenrotsen; ze boren er gaten in, vullen die met dynamiet, en wachten de ontploffing af, die sneller het gesteente uit elkaar doet vallen dan regen en vorst het konden doen. In brokken valt of rolt het puin naar beneden, waar het verder gebruikt en bewerkt kan worden.

Misschien zijn de stoutmoedige klimmers van onze plaat bezig te zoeken naar de geschikte plaats om het dynamiet aan te brengen, dat de rotsblokken naar beneden zal werpen. Misschien ook zoeken ze het nest van een arend, die meende, dat hij aan zulke ontoegankelijke rotswanden veilig zou zijn tegen den eenige, die het waagt hem te belagen. 't Kan wel zijn, dat het ook enkel een klimpartij is, ondernomen om het genot van het klimmen. Toen we jongens waren, klauterden we, zoo hoog we konden komen. En er blijft altijd iets van den jongen in ons over. Als we mannen zijn geworden, draven we niet meer langs den weg, springen we niet meer over slooten, klimmen we in geen boomen, alleen omdat het niet past. Anders! Laat ons maar eens vrij. Zet ons maar eens op de hei of in de duinen. Is het dat niet mede, wat voor onze soldaten de lang durende mobilisatie dragelijk maakt? Ze mogen nog eens weer jongens zijn, hun volle kracht gebruiken en hun krachten oefenen. Ieder gezond mensch begrijpt, dat er een genot is in het klauteren langs steile hellingen, zelfs als dat gepaard gaat met levensgevaar. Een mensch is nu eenmaal een strijder; hij zoekt, op welke wijze ook, de overwinning.

En goed is dat. Zoo we maar niet vergeten, dat de overwinning van stoffelijke dingen niet de grootste is. „Wie zijn geest beheerscht, is sterker dan die een stad inneemt,” zegt Salomo, en sterker ook dan wie rotsen verzet.

A. L.

1592

Naar de natuur geteekend door Ernst Platz.